

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 319/07-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti M. F., P., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., Advokátska kancelária, P., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S 1/2004 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S 1/2004 p o r u š e n é b o l o .

2. M. F. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Trenčín je p o v i n n ý uhradiť M. F. trovy právneho zastúpenia v sume 6 825 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. T. B., Advokátska kancelária, P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 319/07-16 z 3. decembra 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. F., P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S 1/2004.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 11. januára 2008 predsedníčku okresného súdu, aby sa k sťažnosti vyjadrila.

Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti z 30. januára 2008 (sp. zn. Spr 925/07 doručenom ústavnému súdu 5. februára 2008) uviedla:

„V predmetnej veci bolo súdom prvého stupňa rozhodnuté dňa 09.07.2007 a v súčasnosti sa spis nachádza na Krajskom súde v Trenčíne na rozhodnutie o odvolaní.

Z hľadiska vecného uvádzame, že vo veci bolo zo strany konajúceho sudcu konané v rámci jeho možnosti, čo sa týka množstva vecí v senáte.

Na verejnom ústnom pojednávaní netrváme.“

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku z 19. februára 2008, ktorým reagoval na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu z 30. januára 2008, okrem iného uviedol: „*Na podanej sťažnosti trváme. Vyjadrenie Okresného súdu v Trenčíne, ktorý dôvodní svoj postup, že vo veci nášho klienta zo strany konajúceho sudcu sa konalo v rámci jeho možností vzhľadom na množstvo vecí v senáte považujeme za nedôvodné.*“ Právny zástupca sťažovateľa súčasne oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Z obsahu sťažnosti a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 14 S 1/2004:

Sťažovateľ 8. júla 2004 podal okresnému súdu žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu Krajského riaditeľstva Policajného zboru, Krajského dopravného inšpektorátu Trenčín (ďalej len „žalovaný“).

Okresný súd 13. decembra 2006 vyzval žalovaného na písomne vyjadrenie k žalobe a na vyjadrenie, či súhlasí s prerokovaním veci bez nariadenia pojednávania. Súčasne ho vyzval na zaslanie priestupkového spisu, ktorý bol doručený 2. januára 2007. Žalovaný 3. januára 2007 okresnému súdu oznámil, že vzhľadom na to, že k žiadosti nebola priložená žaloba a ani po telefonickej urgencii ju dosiaľ nedostal, nebolo možné sa v stanovenej lehote k žalobe vyjadriť. Následne okresný súd doručil žalobu žalovanému, ktorý 18. januára 2007 okresnému súdu doručil vyjadrenie.

Okresný súd nariadil 11. júna 2007 termín pojednávania vo veci na 2. júl 2007, ktoré sa uskutočnilo a na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým žalobu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal 30. júla 2007 odvolanie. Okresný súd 10. augusta 2007 predložil spis spolu s odvolaním Krajskému súdu v Trenčíne.

Navyše ústavný súd zistil, že ku dňu rozhodovania vo veci odvolacie konanie nebolo ešte právoplatne skončené.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu. Vec nie je skutkovo ani právne zložitá. Ústavný súd vychádzajúc z dĺžky konania a jeho priebehu konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali priebeh konania jeho zložitou.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ prispel k zbytočným priet'ahom v konaní.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k namietanému porušeniu označených práv,

ústavný súd zistil, že okresný súd bol v určitých obdobiach nečinný, pričom plynulému prerokovaniu danej veci nebránila žiadna zákonná prekážka.

Nečinnosť ústavný súd zistil už v samotnom začiatku konania, a to v období od 8. júla 2004, keď sťažovateľ podal žalobu, do 3. januára 2007, keď žalovaný okresnému súdu oznámil, že k žiadosti o vyjadrenie k žalobe nebola priložená žaloba, a preto nebolo možné sa v stanovnej lehote k nej vyjadriť, a následne okresný súd doručoval žalobu žalovanému (nečinnosť 2 roky a 5 mesiacov). Ústavný súd zistil nečinnosť okresného súdu aj v nasledujúcom období, a to od 18. januára 2007, keď okresnému súdu žalovaný doručil vyjadrenie k žalobe, do 11. júna 2007, keď okresný súd nariadil pojednávanie vo veci na 2. júl 2007, na ktorom vyhlásil rozsudok, ktorým zamietol žalobu (nečinnosť viac ako 6 mesiacov).

Argumentáciu okresného súdu spočívajúcu v poukazaní na skutočnosť, že „(...) vo veci bolo zo strany konajúceho sudcu konané v rámci jeho možnosti, čo sa týka množstva vecí v senáte“, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S 1/2004 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Aj napriek zisteniu ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, neprikázal mu, aby vo veci sp. zn. 14 S 1/2004 konal bez zbytočných prietahov z dôvodu, že okresný súd 2. júla 2007

vo veci rozhodol a v dôsledku sťažovateľom podaného odvolania vo veci rozhoduje a koná odvolací súd.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd s prihliadnutím na dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 S 1/2004 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj na dĺžku zbytočných prieťahov v tomto konaní považoval požadovanú sumu za primeranú, preto návrhu sťažovateľa vyhovel v plnom rozsahu a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (2. bod výroku nálezu).

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením advokátom JUDr. T. B. v konaní pred ústavným súdom, ktorý ich požadoval v sume 6 825 Sk (za dva úkony právnej služby vrátane dane z pridanej hodnoty a dvakrát režijný paušál).

Pri určení náhrady trov konania vychádzal ústavný súd z § 11 ods. 2 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005 (16 381 Sk), z čoho vyplýva, že za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2006 patrí advokátovi odmena v sume 2 730 Sk a k tomu režijný paušál 164 Sk za každý úkon. Keďže uplatnená náhrada trov neprekračuje odmenu advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2006 spolu s 19 % DPH a režijným paušálom za dva úkony, ústavný súd ju sťažovateľovi priznal v uplatnenej sume 6 825 Sk.

Priznané trovy právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu v lehote do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu (3. bod výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2008